

Teke Tek

Ömer Seyfettin

Teke Tek — Ömer Seyfettin

İlk yayın: Yeni Mecmua, 13 Aralık 1917, sene 1, sayı 23 (kaynak: Vikikaynak sayfa notu)

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Teke_Tek&oldid=153082 (revizyon 153082). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

"...Türkler az söyler, çok yapar." Maktûl İbrahim Paşa

Bosna Beyi ile Semendire Beyi'nin askerleri işte kaç haftadır "Yayçe"yi sarmışlar, kumandanlarının gelmesini bekliyorlardı. Dinmez yağmurların, çılgın fırtınaların döve döve yosunlattığı tekir duvarlı büyük kale, kuvvetine emindi. Ne kapısında, ne bedenlerinde kimse görünmüyordu. Burçlarında sallanan bayraklar olmasa, bomboş bir kaya yığını sanılacaktı.

* * *

İki ot atımı ötede kurulu beyaz çadırların önünde, yere serili siyah kebelere oturmuş genç voyvodalar ihtiyar bir zâbitin anlattıklarını dinliyorlardı. Hava, tıpkı bir yaz sabahı kadar güzeldi. Etrafta devriye takımları uzun mızraklarıyla cirit oynar gibi koşuyorlar, aydınlıktan huylanan atlar şaha kalkarak, deli gibi dörtnele ileri atılıyorlardı. Sanki bütün ordugâhta, dört gündür güneşi göstermeyen ıslak sisin hapsedtiği birikmiş bir neşe canlanmıştı. Kırçıl pos bıyıklarını, burnunun ucuna bakarak iki eliyle büken ihtiyar zâbit:

— Benim büyük babam burada şehit oldu, dedi.

— Geçen sefer sarıldığı zaman mı?

— Ne geçen seferi?

— !..

— ... Çocuk musunuz? Ben altmışı tutttum. Büyük babamın kaç yaşında olması lazım gelir?

Dinleyenler gülüştüler:

— Herhalde senden büyük, dediler.

— Hem çok büyük. Malum ya, asker geç evlenir. İhtimal benim gibi kırkıdan sonra evlendi. Ben yüzünü görmedim. Yalnız hikâyesini işittim. Bu kalenin kumandanı imiş...

— "Yayçe"nin mi?

Diye şaştlar.

— Evet?

— !...

.....

Sağında oturan iri, esmer genç sordu:

— Öyleyse niçin "şehit oldu" diyorsun?

— Ya ne diyeyim?

— "Vuruldu, öldü" de.

— Niçin?

—

Esmer delikanlı, dilinin ucuna gelen lafı söylemedi. Yutkundu. Silah arkadaşlarının karşısında soğuk bir şey söylemek istemiyordu. Hıristiyanken vurulup ölene "şehit" denir miydi? İhtiyar zâbitin etrafında bağdaş kurmuş yoldaşlar, öbür voyvodalar, "niçin, niçin?" gibi yüzüne bakıyorlardı. Sussa, bu sükûn daha ağırlaşacak, kendi daha müşkül bir mevkide kalacaktı. Kızardı. Düşünmeden ağzından kaçırıldığı itiraza pişman oldu. Ama artık hiçbir kaçamak yolu yoktu. Sıkılarak:

— Dedenin adı neydi?

Dedi.

— Sungur...

— Ay, Türk müydü?

— Hem cetbecet..

— Hıristiyanların ordusunda mı askerdi?

— Hayır bizim ordumuzda.

— O halde nasıl "Yayçe"ye kumandan olmuş?

— "Yayçe" bizim kalemizdi, be..

— ...

Genç, cesur, kahraman voyvodalar şaştlar. Bunlar tam harp adamlarıydı. Yalnız aldıkları emirle yapacakları şeyi bilirlerdi. Sanatları içinde o kadar kaybolmuşlardı ki... Vakaya hiç ehemmiyet vermezlerdi. Uzak, yakın tarihini değil, hatta vaktiyle kendilerinin yaptığı şeyleri bile bilmezler, vurdukları kasabaların, yağma ettikleri şehirlerin isimlerini unuturlardı. Unutmadıkları şey istikbâle aitti: "Kızılma"ya gidilecekti. Bu hücumlar, bu akınlar, bu muhasaralar, hep oraya yol açmak içindi. Orası, dünya üzerinde bir cennetti! Bütün dünyanın zaferi, şanı, saadeti, ganimeti orada idi. İhtiyar zâbit, pos bıyıklarına baktı. Biraz düşündü. Başını salladı. Kalın damarları görünen kıllı, esmer elini kaleye doğru uzattı:

— Burası iki sene bizde kaldı.

— Ne vakit?

Dediler.

— Fatih Gazi zamanında...

Genç muhariplere bu iki senelik hâkimiyeti anlatmaya başladı. Dedesiyle gelen Türkmenler, kalenin içindekilere aman vermişlerdi. Ne canlarına, ne mallarına dokunulmuştu. Hatta esir bile alınmamıştı. Yerlinin hâkimden hiç farkı yoktu. O kadar ki... Bir yortu günü pazar meydanında gürültü eden bir sarhoş Hristiyanı dövdükleri için, iki başıbozuğun boynu vurulmuştu. Tarlalarında, ticaretlerinde rahat rahat çalışan Yayçelileri sanki "adalet" azdırdı. Reâya larından emin olan Osmanlıların hepsi bir cuma günü camiye toplanmıştı. Namaz kılıyorlardı. Gördükleri iyiliklerin intikamını almak isteyen yerliler, toplanıp camiye bastılar. Sungur Alp ile adamlarının hepsini bir anda öldürdüler. Kıyıda bucakta kalanları da esir ettiler. İşte... İşte aşağı yukarı yetmiş sene var ki "Yayçe" yine onlarda... Diye hikâyesini bitiren ihtiyar doğrudu. Ellerini dizlerine dayadı. Kükredi:

- Ama bu sefer mutlaka alacağız.
- Mutlaka...
- Hele, beyler gelsinler bir.
- Fırsat düşerse beyleri de beklemeyiz.
-
- Bir hücum...
- Ama daha asker gelecek...
-
-

İhtiyar, bundan evvelki muhasarada bulunmuştu. O bozgun ne korkunç bir felaketti. Ferhat Bey'i gafil avlayıp kırk sancakla başını alan muharip papazı bulmak için Vuryüzen, Manastır, Semendire Beyleri meydana atılmışlardı. Hüsrev Bey, Sinan Bey, Bali Bey — Fran Triyban kontu meşhur muharip Kristof, on altı bin kişiyle imdada gelinceye kadar— Yayçe'yi sıkıştırmışlardı. İhtiyar birden sustu. Yüzünü ekşitti:

— Ah zavallı Cem...

Dedi. Gözleri yaşardı.

—

— Dünyada bu Cem'in hali kadar yüreğimi parçalayan bir acı yoktur. Ne cesur, ne kuvvetli, ne bahadır bir tosundu!

Zâbit ağlıyordu. Sordular.

— Şimdi nerede?

—

— Öldü mü?

— Keşke ölseydi...

— Ya ne oldu?

— Yarım ölü kaldı.

— ?..

— Evet, yarım ölü. Bir asker için ömrü oldukça dövüşmemek, "yarım ölü" demektir. Cem, muharebe için yaratılmıştı. Geçen muhasarada, bir gün, yine işte buracıkta oturmuş, yoldaşlarla sohbet ediyorduk. Cem dedi ki: "Benim canım sıkılıyor. Vuruşmak istiyorum." Sonra: "Haydi gelin, düşmanın başmuharibini teke tek kavgaya çağırayım. Kabul ederse eğleniriz." dedi. Ben, maksat, kendi gücümüzü, kuvvetimizi, göstermek olmadığını söyledim. Meramımız hep birden kaleyi almaktı. Vazgeçirmeye çalıştım. Lafımı dinletemedim. Kalktık. Arkasından gittik. Kaleye yaklaşınca, Cem atını oynatarak: "İçinizden kendine güvenen varsa işte meydan... Teke tek dövüşelim." diye haykırdı. Kaleden "Var, var" diye bağırdılar. Biraz sonra kalenin kapısı açıldı. Bir atlı çıktı. Bu muhafızların kumandanı "Blas Şeri" idi. Tepeden tırnağa kadar zırhlar giymişti. Atı da zırhlıydı. Cem kılıcını çekmedi. Mızrağı sallıyordu. Birbirlerine hücumla başladılar.

— Blas Şeri ne kullanıyordu?

— Kılıç...

— Mızrağa karşı kılıç olur mu?

— O vakit biz de buna şaştık. Bu adam gayet iri, gayet kuvvetli bir muharipti. Ama Cem ondan daha iri, daha genç, daha çevikti.

— Cem'in zırhı yok muydu?

— Vardı. Ama yalnız göğsünde... İki saat kadar birbirlerini yaralayamadılar. Atları yoruldu. Kalenin siperleri hep seyircilerle dolmuştu. Bizim asker de saf olmuş, uzaktan bu heyecanlı musaraayı seyrediyordu. Berabere kalacaklardı. Bu esnada nasıl oldu göremedik. Çat etti, Cem'in mızrağı kırıldı. Kılıcına davranmaya meydan kalmadı. Blas Şeri, dizine öyle bir kılıç indirdi ki...

—

— .. Oh, nasıl söyleyeyim. O anda sol bacağı, mahmuzu ile, çizmesi ile beraber yere düştü. Biz koştuk. Atın başını tuttuk. Kendisini aşağı aldık. Blas Şeri "hurrâ, hurrâ" diye kendisini alkışlayan kaleye girdi. Zavallının yüzü sapsarıydı. Yerde duran kopuk bacağına bakıyor: "Allah'ını seven beni öldürsün!" diyordu. Kucağımızda çadıra getirdik. Cerrah, harıl harıl akan kanı durdurdu.

.....

İhtiyar, ağlayarak Cem'in eski kahramanlıklarını anlattı. Böyle yaman bir zâbiti ordu görmemişti. Şimdi zavallı kimbilir Anadolu'nun hangi şehrinde, koltuk değnekleriyle gezerek, serhaddin hülyalarıyla ah çekiyordu. Bir muharip için harpten uzak yaşamak kadar acıklı bir şey yoktu. Ölmek, genç yaşında sakat kalmaktan çok iyiydi. Ölen muharip, şan, şeref içinde ebedî istirahatete çekilir; kolsuz, bacaksız kalan kahraman harp hasreti içinde ömrü oldukça bir cehennem azabıyla kıvranırdı. İhtiyar zâbit, cesur Cem'in total kaldıktan sonraki ümitsizliğini, hırsını, alamadığı intikamının ruhunda açtığı yarayı acı acı anlattı. Dinleyenlerin içinden biri hızla ayağa kalktı. Çadırın arkasında duran neferlere:

— Benim atımla mızrağımı getirin....

Diye haykırdı.

—

Bu, Kasım Voyvoda idi!.

Oturanlar:

— Ne yapacaksınız?

Dediler.

—

"Hiç!" gibi omzunu silkti. Elleri kalçalarında, önüne bakarak gezinmeye başladı. Her akında, her hücumda ordunun başında giden bu kısa boylu, nahif genç, hemen hiç lakırdı söylemez, yalnız

dinlerdi. Kıyafetinden kuvveti pek belli değildi. Çelimsizdi. Zırhı vücuduna bol gelir, yüksek tolgasından ince bıyıklı nazik yüzü küçücük görünürdü. Atı gelince üstüne fırladı. Mızrağını eline aldı. Sırmalı siyah kebelerde oturanlar da kalktılar. İhtiyar yoldaşlarına:

— Teke tek vuruşmaya gidiyor, dedi. Bari zırhını giyse...

.....

Arkadaşları, "Kasım, zırhını giy!" dediler. O hiç cevap vermedi. Yine omzunu silkti. Meydana atını sürdü. Kale kapısının önüne gidince teke tek vuruşmak için muharip istedi.

Kaleden cevap veren olmadı.

Voyvodalar, zâbitler, yayan olarak, seyir için arkasından koşmuşlardı. Kasım, belinden kılıcını çıkardı. Uzağa fırlattı. Atından indi, kışına mızrağı ile vurdu. At ordugâha doğru dörtlale kaçtı.

— Bre korkaklar! diye haykırdı. İşte atımdan indim. Kılıcımı attım. Arkamda zırhım, elimde kalkanım yok. İçinizde benimle teke tek dövüşecek bir er yok mu?

.....

Siperlerden bakışıyorlardı:

— Kimi istersin?

Dediler.

— Blas Şeri'yi...

— O, burada yok..

— Ondan üstün birisini istiyorum!..

— Öyle ise bekle!

—

Kalenin önünde, Kasım Voyvoda, ağır demir mızrağını yere sapladı. Yuvarlak gölgesini çiğneyerek bekledi. Sabırsızlanıyordu. Yoldaşları uzaktan ona bakıyorlardı. Yaptığı, işte bir delilikti. Kılıcsız, kalkansız, atsız, zırhsız hiç dövüş olur muydu? Ama ona laf

anlatmaya imkan yoktu. Gayet inatçıydı. Karar verdiği şeyden ölüm karşısında bile dönmezdi. Kale kapısının gıcırdadığını duydu. Siyah zırhlı bir at üzerinde siyah zırhlı bir dev göründü. Yanında ağır bir kılıç asılıydı. Elinde kalın bir mızrak tutuyordu. Bu dev, Jan Hobordanski idi. Düşman ordusunda onun kadar kuvvetli, onun kadar mehib, onun kadar iri bir muharip yoktu. Teke tek dövüşlerde kimse karşısına çıkamazdı. Atını mahmuzladı. Kasım Voyvoda'nın üzerine sürdü. Bu atsız, kalkansız, kılıcsız, zırhsız, Türk'ü atına ezdirmek istiyordu. Kasım birden mızrağını çekti. Geri fırladı. Tam Hobordanski'nin atı üzerine gelirken eğildi. At üzerinden aştı. Hobordanski, tekrar atını döndürürken yerden fırlayan Kasım, demir mızrağı ile göğsüne öyle bir çarptı ki... Bir anda... Bu harp devi, zırhları şangırdayarak yere yuvarlandı. Kalkanı bir tarafa, mızrağı bir tarafa gitti. Bu düşüşün dehşetinden ürken at şahlanarak kaçtı. Kasım Voyvoda, yere yatmış bir mandaya hücum eden çevik bir kaplan yavrusu gibi, hasımın üstüne atıldı. Tolgasının tepesinden tuttu. Uzaktan: "Yaşa, yaşa!" diye bağırان yoldaşları:

— Kafasını kes, kafasını kes!

Dediler.

Cevap vermedi. Omzunu silkti. Hobordanski'nin tel zırhlı geniş sırtına sağ diziyle bastı. Kalın kollarını arkaya kanırttı... Ciğerlerinin hizasına birkaç yumruk yapıştırdı. Her yumrukta, mızrak darbesiyle göğüs kemikleri çöken baygın Hobordanski, "oh, oh" diye inliyordu. Ağzından oluk gibi pıhtılı kanlar fışkırıyordu. İniltisi kesilince, Kasım Voyvoda, hiçbir şey yapmamış gibi soğukkanlılıkla doğruldu. Yerden kılıcını, mızrağını aldı. Arkadaşlarına doğru yürüdü. Kaleden çıkanlar Hobordanski'nin cesedine koşuşuyorlardı. İhtiyar zâbit:

— Bre Kasım! Neye bu herifin kellesini almadın?

Diye omzunu okşadı.

Öbür voyvodalar da etrafını çevirdiler:

— Neye kesmedin be? Neye kesmedin?

Diyorlardı.

Kasım gülümsedi. İhtiyara baktı. Tembel dudaklarını zorla oynattı:

— Er meydanında ölmek şerefine o layık mı ki...

Dedi.

Sonra arkadaşlarına dönerek ilave etti:

— Artık ömrü oldukça eli silah tutamaz. Onu yatağa gömdüm. Dünyada yataktan daha azaplı bir mezar var mı?

* * *

Hakikaten Jan Hobordanski bir daha harp edemedi. Yıllarca yatakta kıvrandı... Kalktığı zaman artık o eski müthiş, kuvvetli muharip değil, hasta, mağrur bir siyasetçiydi. İstanbul'a düşmandan ilk defa o sefir geldi. Vezirlerin epeyce canını sıktı. Nihayet... Er meydanında da ölemedi, Sultan Süleyman'ın Macaristan'a kral nasbettiği Yanoş'u vurmak için bir gün gizlice "Buda"ya girerken yakalandı. Bir torbaya konulup Tuna'ya atıldı....